

тржишта), као и обавезе учесника на тржишту у циљу спречавања и откривања злоупотребе тржишта.

Члан 2.

(1) Под манипулацијом на тржишту у смислу овог правилника подразумијева се сљедеће:

а) трансакције и налози за трговање:

1) којима се дају или који ће вјероватно пружити неистините или обмањујуће сигнале или информације о понуди, тражњи или цијени хартија од вриједности,

2) којима лице, односно лица која дјелују заједнички одржавају цијену једне или више хартија од вриједности на нерепалном или вјештачком нивоу, осим уколико лице које је учествовало у трансакцији или дало налог докаже да за то има основане разлоге и да су те трансакције и налози у складу са прихваћеним тржишним праксама на том тржишту;

б) трансакције или налози за трговање у којима се употребљавају фиктивни поступци или сваки други облик обмане или преваре;

в) ширење информација путем медија, укључујући и интернет или било којим другим путем којим се преносе, односно којим би се могле преносити неистините вијести или вијести које могу изазвати заблуду о хартијама од вриједности, укључујући и ширење гласина и неистинитих вијести и вијести које доводе у заблуду, а од стране лица које је знало или је морало знати да су те информације неистините или да доводе у заблуду.

(2) Ширење информација од стране новинара који обављају своју професионалну дужност процјењује се узимајући у обзир правила која уређују њихову професију, осим уколико та лица не стичу, непосредно или посредно, користи или предности од ширења тих информација.

(3) У радње и поступке који се сматрају манипулацијама на тржишту, а произилазе из одредаба става 1. овог члана, нарочито се убраја сљедеће:

а) активности једног или више лица која дјелују заједнички како би обезбиједили доминантан положај над понудом или потражњом хартије од вриједности који за резултат има директно или индиректно намјештање куповних или продајних цијена или стварање других непоштених услова трговања,

б) куповина или продаја хартија од вриједности пред затварање трговања ради довођења инвеститора у заблуду,

в) искоришћавање повременог или редовног приступа традиционалним или електронским медијима изношењем мишљења о хартији од вриједности или индиректно о издаваоцу, и то тако што је то лице претходно заузело позицију у тој хартији од вриједности и остваривало корист након утицаја које је изношење мишљења имало на цијену те хартије, а да истовремено јавности није објавило постојање сукоба интереса на одговарајући и ефикасан начин.

1. Лажни или обмањујући сигнали и формирање цијена

Члан 3.

(1) При процјени активности које могу да представљају злоупотребу тржишта из члана 2. став 1. тачка а) овог правилника, разматраће се сљедећи индикатори, који сами по себи не значе да се у конкретном случају ради о злоупотреби тржишта, нити се подразумијева супротно ако нека чињеница или догађај није наведен овдје, већ се приликом процјене требају узети у обзир специфичне околности сваког појединачног случаја:

а) у којој мјери дати налози за трговање или извршене трансакције представљају значајан дио дневног обима трансакција релевантним финансијским инструментом регулисаном тржишту, посебно када те активности воде до значајне промјене цијене хартије од вриједности;

б) у којој мјери налози за трговање које су издала лица са значајном куповном или продајном позицијом у хартији од вриједности или трансакције које су та лица извршила

На основу члана 254. став 3, члана 260. став 1. тачка а) и члана 278б. Закона о тржишту хартија од вриједности ("Службени гласник Републике Српске", бр. 92/06 и 30/12), Комисија за хартије од вриједности Републике Српске, на сједници одржаној 19. јуна 2012. године, донијела је

ПРАВИЛНИК

О ПОСТУПЦИМА КОЈИ СЕ МОГУ СМАТРАТИ МАНИПУЛАЦИЈОМ И ДРУГИМ ОБЛИЦИМА ЗЛОУПОТРЕБЕ НА ТРЖИШТУ И ОБАВЕЗАМА УЧЕСНИКА НА ТРЖИШТУ У ЦИЉУ ЊИХОВОГ ОТКРИВАЊА И СПРЕЧАВАЊА

Члан 1.

Овим правилником прописују се поступци који се могу сматрати манипулацијом на тржишту и другим облицима злоупотребе на тржишту (у даљем тексту: злоупотреба

воде до значајних промјена цијене хартије од вриједности или изведених финансијских инструмената или односне варијабиле, укључене на регулисано тржиште;

в) да ли извршене трансакције доводе до стварне промјене власништва над хартијом од вриједности укљученој на уређеном тржишту;

г) у којој мјери дати налози или извршене трансакције обухватају измјену позиција у кратком периоду и представљају значајан дио дневног обима трговања релевантном хартијом од вриједности на уређеном тржишту, те да ли би могли бити повезани са значајним промјенама цијене хартије од вриједности укључене на уређено тржиште;

д) у којој су мјери дати налози или извршене трансакције концентрисани у оквиру кратког временског раздобља током дневног трговања довели до промјене цијене која је слиједом тога промијенила смјер кретања;

ђ) у којој мјери дати налози мијењају приказ најбољих цијена понуде или потражње хартије од вриједности укључене на тржиште или приказ дубине тржишта која је видљива учесницима на тржишту, а уклоњени су прије него што су извршени;

е) у којој су мјери налози дати или трансакције извршене у специфично вријеме (на крају трговања) или око специфичног времена у којем се израчунавају референтне цијене (цијене затварања) и раде друга израчунавања, а исте воде до промјене цијена које имају утицај на референтне цијене и израчунавања.

2. Фиктивни поступци или сваки други облици обмане или преваре

Члан 4.

(1) У сврху примјене члана 2. став 1. тачка б) овог правилника, приликом процјене које активности би могле да представљају злоупотребу тржишта размотриће се сљедећи индикатори, који сами по себи не значе да се у конкретном случају ради о злоупотреби тржишта, нити се подразумева супротно ако нека чињеница или догађај није наведен овдје, већ се приликом процјене требају узети у обзир специфичне околности сваког појединачног случаја:

а) претходи ли датим налозима или извршеним трансакцијама или слиједи након њих ширење неистинитих, лажних или обмањујућих информација од стране лица која су налоге дали или трансакције извршили или лица која су с њима повезана;

б) да ли налоге дају или трансакције извршавају лица која, прије или након што дају налог или изврше трансакцију, дистрибуирају, непосредно или посредством лица која су са њима повезана, истраживања или препоруке за улагање које су негачне, пристрасне или очигледно под утицајем материјалних интереса.

3. Обавјештавање о сумњивим трансакцијама

Члан 5.

(1) Овлашћени учесници на тржишту, у смислу овог правилника, су берза или друго уређено јавно тржиште и берзански посредник.

(2) Овлашћени учесници на тржишту су дужни да пишу и примењују поступке и мјере чији је циљ откривање и спречавање манипулације на том тржишту, као и да пруже пуну помоћ Комисији за хартије од вриједности (у даљем тексту: Комисија) приликом спровођења мјера у надзору.

(3) Овлашћени учесници на тржишту који оправдано сумњају да би трансакција могла представљати трговање на основу повлашћене информације или манипулацију на тржишту дужни су без одлагања о томе да обавјесте Комисију.

(4) Овлашћени учесник на тржишту, у сваком појединачном случају, одлучује да ли постоје оправдани разлози за сумњу да трансакција представља трговање на основу инсајдерске информације или манипулације на тржишту, сагласно одредбама Закона о тржишту хартија од вриједности.

Члан 6.

(1) Овлашћени учесник на тржишту који подлијеже обавези обавјештавања Комисије, из члана 5. овог правилника, дужан је да Комисији достави најмање сљедеће податке:

а) опис трансакције, врсту налога и друга својства налога, као и врсту трговања;

б) разлог сумње да би трансакција могла представљати манипулацију на тржишту;

в) идентитет лица у чије име би трансакције биле извршене, те других лица укључених у предметну трансакцију;

г) у ком својству дјелује лице које подлијеже обавези обавјештавања;

д) сваку другу информацију која би могла бити значајна у разматрању спорних трансакција;

ђ) потпис подносиоца обавјештења (и овјера печатом).

(2) Ако подаци из става 1. овог члана нису на располагању у тренутку упућивања обавјештења, достављено обавјештење садржи најмање разлоге због којих лице које га доставља оправдано сумња да би трансакција могла да представља злоупотребу тржишта. Све остале податке овлашћени учесник на тржишту дужан је да достави Комисији чим му подаци буду доступни, а најкасније у року од 24 часа.

(3) Обавјештење из члана 5. овог правилника доставља се Комисији на обрасцу ("БП-3Т", "Б-3Т"), који је саставни дио овог правилника и доступан је на интернет страници Комисије, и то на сљедеће начине:

а) путем Електронског система за прикупљање информација Комисије (ЕПИ),

б) у изузетним случајевима који не трпе одлагање и телефоном, односно телефаксом, с тим да је овлашћени учесник дужан да у року од 24 часа од тренутка телефонске пријаве Комисији достави обавјештење путем ЕПИ-ја.

(4) Поред доставе обавјештења из члана 5. овог правилника у писменој форми исто се доставља и у електронској форми, а формат достављања биће дефинисан посебним упутством Комисије.

Члан 7.

(1) Овлашћени учесник на тржишту који подлијеже обавези обавјештавања Комисије, из члана 5. овог правилника, о наведеном обавјештењу не смије да обавјести ни једно друго лице, што се посебно односи на лице на чије су име дати налози, односно обављене трансакције или стране повезане са тим лицима, осим лица којима се обавјештење доставља на основу закона. Испуњавање овог захтјева не излаже лице које је извршило обавјештавање никаквој врсти одговорности, под условом да лице које је доставило обавјештење дјелује у доброј вјери.

(2) Комисија неће открити идентитет лица које је обавјестило о трансакцијама ако би то штетило том лицу или би му могло нанјети штету.

(3) Обавјештавање према члану 5. овог правилника достављено у доброј вјери не представља кршење било којег ограничења откривања информација прописаног уговором или било којим прописом, те не подлијеже никаквој врсти одговорности за лице које је дало такво обавјештење.

(4) Обавези обавјештавања из члана 5. овог правилника подлијежу:

а) овлашћени учесници на тржишту који имају регистровано сједиште у Републици Српској;

б) филијала овлашћеног учесника на тржишту Републике Српске која обавља услуге и активности другој држави.

(5) Када Комисија прими обавјештење из члана 4. овог правилника од филијале овлашћеног учесника која обавља услуге и активности у другој држави, исто ће одмах доставити надлежном тијелу државе тржишта на које се обавјештење односи.

Члан 8.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 01-XI-1413/12
19. јуна 2012. године
Бања Лука

Предсједница
Комисије за хартије
од вриједности РС,
Мира Поткоњак, с.р.

Образац Б-ЗТ**Обавјештење о сумњивим трансакцијама (Б-ЗТ)**

1. Опис трансакције

Датум трансакције:	
Вријеме трансакције:	
Мјесто извршења трансакције:	

2. Врста налога и друга својства налога, као и врста трговања

Идентификациона ознака финансијског инструмента:	
Цијена:	
Количина:	

3. Идентитет лица у чије име би трансакција била извршена, те других лица укључених у предметну трансакцију

--

4. Свака друга информација која би могла бити значајна у разматрању спорне трансакције

--

5. Подаци о пошиљаоцу обавјештења

Име и презиме:	
У ком својству дјелује лице које подлијеже обавези обавјештавања	

Образац БП-ЗТ**Обавјештење о сумњивим трансакцијама (Б-ЗТ)**

1. Опис трансакције

Датум трансакције:	
Вријеме трансакције:	
Мјесто извршења трансакције:	

2. Врста налога и друга својства налога, као и врста трговања

Идентификациона ознака финансијског инструмента:	
Цијена:	
Количина:	

3. Идентитет лица у чије име би трансакција била извршена, те других лица укључених у предметну трансакцију

--

4. Свака друга информација која би могла бити значајна у разматрању спорне трансакције

--

5. Подаци о пошиљаоцу обавјештења

Име и презиме:	
У ком својству дјелује лице које подлијеже обавези обавјештавања	

